

QUẢN LÝ VÀ ĐIỀU HÀNH KINH TẾ VĨ MÔ NHẪM KIỂM CHẾ LẠM PHÁT, THÚC ĐẨY TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ

NGUYỄN SINH HÙNG*

Năm 2008, tình hình kinh tế thế giới có những biến động không thuận, giá cả các mặt hàng chiến lược tăng cao, khủng hoảng tài chính từ Mỹ lan rộng toàn cầu cùng với những khó khăn, yếu kém nội tại đã làm cho tình hình kinh tế nước ta có những diễn biến bất lợi, giá cả, nhập siêu tăng cao ảnh hưởng tiêu cực đến sản xuất và đời sống nhân dân, đe dọa ổn định kinh tế vĩ mô.

Trước những diễn biến mới, Chính phủ đã nghiêm túc phân tích thực trạng, báo cáo Bộ Chính trị và Quốc hội quyết định điều chỉnh mục tiêu tăng trưởng và xác định nhiệm vụ trọng tâm là: Phấn đấu kiểm chế lạm phát, ổn định kinh tế vĩ mô, bảo đảm an sinh xã hội và tăng trưởng hợp lý, bền vững; trong đó, kiểm chế lạm phát là mục tiêu ưu tiên hàng đầu. Chính phủ đã tập trung triển khai đồng bộ các giải pháp sau:

Một là, thực hiện chính sách thắt chặt tiền tệ nhưng có linh hoạt để bảo đảm tính thanh khoản của các ngân hàng và nền kinh tế nhằm kiểm chế lạm phát và ổn định kinh tế vĩ mô.

Trong bối cảnh lạm phát cao, Chính phủ điều hành thận trọng các công cụ như nâng lãi suất, dự trữ bắt buộc, yêu cầu các ngân hàng thương mại mua tín phiếu bắt buộc; điều chỉnh cơ cấu tín dụng, kiểm soát chặt việc cho vay kinh doanh bất động sản, chứng khoán, vay tiêu dùng; hạn chế tăng tổng phương tiện thanh toán; tăng cường thanh tra, giám sát các hoạt động tài chính, ngân hàng,

---

* TS. Bộ Chính trị BCHTW Đảng.

bảo đảm an toàn hệ thống. Trước tình hình tỷ giá biến động rất phức tạp gây tâm lý bất ổn trong xã hội, Chính phủ đã khẳng định không phá giá đồng tiền Việt Nam, công khai dự trữ ngoại hối, áp dụng tỷ giá linh hoạt với biên độ phù hợp, can thiệp hợp lý, đủ mạnh vào quan hệ cung cầu, đồng thời kiểm soát chặt chẽ kinh doanh ngoại tệ và giảm mạnh nhập siêu, từ đó từng bước ổn định kinh tế vĩ mô.

Việc thực hiện chính sách thắt chặt tiền tệ là yếu tố quan trọng hàng đầu trong kiềm chế lạm phát, tuy nhiên nếu thắt chặt quá mức sẽ rất khó khăn để tăng trưởng kinh tế, trong khi đó vấn đề đặt ra là phải duy trì cho được mức tăng trưởng hợp lý trong ngắn hạn để từng bước thoát khỏi khó khăn, duy trì mục tiêu tăng trưởng nhanh, bền vững trong dài hạn. Do vậy, việc điều hành chính sách tiền tệ phải linh hoạt để vừa kiềm chế lạm phát, đồng thời bảo đảm khả năng thanh khoản cho các tổ chức tín dụng và nền kinh tế, bảo đảm vốn cho sản xuất và xuất khẩu, các dự án đầu tư, kinh doanh có hiệu quả.

Hai là, thực hiện thắt chặt chính sách tài khóa theo hướng tiết kiệm chi tiêu thường xuyên, giảm mạnh đầu tư công, đầu tư từ doanh nghiệp nhà nước, nâng cao hiệu quả vốn đầu tư từ ngân sách nhà nước, giảm bội chi ngân sách nhà nước ngay trong năm 2008 và 2009.

Thực hiện kiên quyết việc tiết kiệm chi tiêu của các cơ quan, đơn vị nhà nước, doanh nghiệp nhà nước. Kiểm soát chặt chẽ chi thường xuyên, nhất là chi cho hội họp, sử dụng xăng dầu; tạm dừng mua sắm trang bị mới ô tô, phương tiện, tài sản khác có giá trị lớn. Các bộ, ngành, địa phương thực hiện rà soát, cắt giảm các dự án đầu tư công kém hiệu quả hoặc chưa thực sự cần thiết để điều chuyển, bố trí vốn cho các dự án, công trình quan trọng, cấp thiết có khả năng hoàn thành trong năm 2008 - 2009. Đến tháng 9-2008, đã cắt giảm vốn từ 1.968 công trình với gần 6.000 tỉ đồng vốn ngân sách nhà nước và 1.145 dự án với trên 31.000 tỉ đồng vốn đầu tư của 55 tập đoàn và tổng công ty nhà nước để tập trung vốn cho các công trình, dự án hiệu quả, sớm hoàn thành phát huy hiệu quả. Đây là giải pháp giảm cầu, từ đó hạn chế tăng giá, đồng thời cũng tạo bước chuyển mới trong việc rà soát, giảm bớt việc bố trí vốn dàn trải, thúc đẩy chuyển dịch cơ cấu đầu tư theo hướng tập trung, có hiệu quả hơn.

Ba là, thực hiện các biện pháp nhằm đẩy mạnh xuất khẩu, coi đẩy mạnh xuất khẩu là giải pháp cơ bản nhất giảm nhập siêu, giảm thâm hụt cán cân vãng lai.

Tập trung các biện pháp nâng cao hiệu quả của công tác xúc tiến thương mại, tìm kiếm và mở rộng thị trường, đẩy mạnh sản xuất và xuất khẩu các mặt hàng có tiềm năng phát triển, sử dụng nhiều nguyên liệu trong nước như hàng

thủ công mỹ nghệ, sản phẩm cao su, thực phẩm chế biến,... Đẩy mạnh xuất khẩu các mặt hàng mới, có tốc độ tăng trưởng. Triển khai xây dựng các trung tâm cung ứng nguyên phụ liệu, phục vụ sản xuất hàng xuất khẩu, đặc biệt là trong một số lĩnh vực như sản xuất hàng dệt may, giày dép, sản phẩm gỗ, sản phẩm nhựa nhằm nâng cao khả năng cung ứng nguyên liệu cho sản xuất một cách kịp thời, với chi phí thấp; đồng thời, nâng cao chất lượng công tác dự báo, cảnh báo xu hướng giá cả và thị trường thế giới. Bên cạnh việc khuyến khích xuất khẩu, thực hiện việc hạn chế nhập khẩu tiêu dùng, nhất là các mặt hàng trong nước đã sản xuất được và các mặt hàng tiêu dùng xa xỉ.

Bốn là, tháo gỡ khó khăn, vướng mắc để đẩy mạnh sản xuất, kinh doanh, đặc biệt là ở các doanh nghiệp nhỏ và vừa trong những lĩnh vực, sản phẩm đang có hiệu quả.

Trong điều kiện thực hiện chính sách thắt chặt tiền tệ, giảm hạn mức tín dụng, hệ thống ngân hàng tập trung rà soát chất lượng tín dụng, đồng thời vẫn bảo đảm đủ vốn cho các doanh nghiệp sản xuất, kinh doanh các mặt hàng thiết yếu, các doanh nghiệp sản xuất hàng xuất khẩu. Tập trung tháo gỡ khó khăn và kịp thời xử lý các vướng mắc, kiến nghị của doanh nghiệp. Tiếp tục rà soát, xóa bỏ những quy định không phù hợp gây cản trở cho các hoạt động đầu tư, sản xuất kinh doanh. Khuyến khích việc hình thành, phát triển của các doanh nghiệp nhỏ và vừa, nhất là các doanh nghiệp hoạt động ở khu vực nông nghiệp, nông thôn, tạo động lực và cơ sở để duy trì sự phát triển cao của nền kinh tế. Thực hiện các giải pháp đẩy mạnh sản xuất nông, lâm nghiệp và thủy sản; tăng cường các biện pháp để phòng chống dịch bệnh trong sản xuất nông nghiệp để vừa bảo đảm cung ứng cho thị trường trong nước, vừa tăng cường xuất khẩu. Việc tháo gỡ khó khăn cho doanh nghiệp có ý nghĩa rất quan trọng trong việc giảm bớt chi phí, giúp doanh nghiệp vượt qua khó khăn, duy trì sản xuất kinh doanh, từ đó bảo đảm cân đối cung cầu hàng hóa cho thị trường trong nước và tăng cường xuất khẩu, giảm nhập siêu.

Năm là, triệt để tiết kiệm trong sản xuất, tiêu dùng.

Trong điều kiện giá cả tăng cao, đặc biệt là giá các mặt hàng nguyên liệu đầu vào cho sản xuất, các mặt hàng thiết yếu phục vụ đời sống nhân dân như năng lượng, lương thực, thực phẩm đã gây khó khăn không nhỏ cho sản xuất kinh doanh và đời sống nhân dân. Mặt khác, tình trạng lãng phí trong sản xuất và tiêu dùng vẫn còn diễn ra khá phổ biến ở các cơ quan, đơn vị, trong dân cư, tiềm năng tiết kiệm trong sản xuất và tiêu dùng rất lớn. Do vậy, Chính phủ chỉ đạo triệt để thực hiện tiết kiệm, chống lãng phí trong sử dụng ngân sách nhà nước, không bổ sung chi ngân sách ngoài dự toán.

Các doanh nghiệp phải rà soát tất cả các khoản chi nhằm hạ giá thành và phí lưu thông. Tăng cường công tác giám sát tài chính đối với các doanh nghiệp nhà nước, nhất là các tập đoàn kinh tế, các tổng công ty 90, 91 để chấn chỉnh ngay việc đầu tư kém hiệu quả, đầu tư ra ngoài ngành sản xuất chính và cơ cấu đầu tư bất hợp lý. Bên cạnh đó, Chính phủ kêu gọi mọi người, mọi nhà triệt để tiết kiệm tiêu dùng, nhất là nhiên liệu, năng lượng nhằm chung sức chia sẻ khó khăn giữa Chính phủ, doanh nghiệp và từng người dân để kiềm chế lạm phát.

Sáu là, tập trung thực hiện các giải pháp bảo đảm các cân đối cung - cầu; các cân đối lớn của nền kinh tế, kiên định thực hiện chính sách giá thị trường trong các sản phẩm và dịch vụ, xóa bao cấp.

Bảo đảm cân đối cung cầu hàng hóa thiết yếu cho sản xuất và đời sống nhân dân là yếu tố quan trọng để duy trì ổn định tình hình kinh tế - xã hội. Chính phủ đã triển khai các giải pháp thúc đẩy sản xuất hàng hóa trong nước, đồng thời ưu tiên vốn nhập khẩu đủ các mặt hàng chiến lược, không để mất cân đối cung cầu, nhất là các mặt hàng như lương thực, xăng dầu, thuốc chữa bệnh, nguyên liệu đầu vào cho sản xuất... Bảo đảm cung cấp đầy đủ và kịp thời nguồn hàng cho sản xuất, tiêu dùng; thực hiện đồng bộ nhiều biện pháp nhằm ổn định giá, điều phối hợp lý giữa các vùng, miền không để thiếu hàng cục bộ.

Trong điều kiện hội nhập kinh tế quốc tế đã từng bước xóa bao cấp về giá, tránh bóp méo thị trường; thực hiện điều hành giá xăng dầu theo nguyên tắc thị trường, Nhà nước không bù lỗ đối với các mặt hàng này, đồng thời hỗ trợ trực tiếp cho các đối tượng khó khăn, đặc biệt là đồng bào dân tộc, người nghèo, vùng miền núi, hải đảo... Đi đôi với việc bảo đảm cân đối cung cầu, đã thực hiện các giải pháp kiểm soát thị trường, chống đầu cơ găm hàng, tăng giá, lạm dụng vị thế độc quyền để gian lận kiếm lời, bảo vệ lợi ích của người tiêu dùng.

Bảy là, triển khai thực hiện có hiệu quả các chính sách an sinh xã hội cho người dân.

Trước tình hình lạm phát, giá cả tăng cao ảnh hưởng trực tiếp đến đời sống nhân dân, nhất là người có thu nhập thấp, người nghèo, Chính phủ đã tập trung thực hiện các chính sách an sinh xã hội, thông qua việc điều chỉnh tăng lương tối thiểu và điều chỉnh tăng lương hưu, trợ cấp ưu đãi người có công, người lương thấp; hỗ trợ trực tiếp tiền, đất sản xuất, nhà ở, cho vay tín dụng ưu đãi... cho những người yếu thế, người nghèo. Tiếp tục thực hiện tốt các chương trình, đề án về an sinh xã hội có tính cơ bản lâu dài thuộc kế hoạch 5 năm 2006 - 2010, đồng thời coi trọng giải quyết những yêu cầu về an sinh xã hội cấp bách theo 3 hướng: Nâng mức hỗ trợ, mở rộng đối tượng thụ hưởng theo chính sách đã có và ban hành thêm nhiều chính sách mới. Sự

trợ giúp này đã góp phần thiết thực làm giảm bớt khó khăn cho sản xuất và đời sống của nhân dân.

Tám là, tiếp tục chỉ đạo thực hiện tốt công tác thông tin, tuyên truyền để các nhà đầu tư và người dân hiểu rõ tình hình kinh tế Việt Nam.

Trong điều kiện hội nhập kinh tế quốc tế, việc ổn định tâm lý nhà đầu tư, làm cho nhân dân yên tâm sản xuất là yếu tố rất quan trọng để duy trì tính ổn định của nền kinh tế. Trong quá trình điều hành Chính phủ đã thực hiện chủ trương công khai, minh bạch các thông tin về tình hình kinh tế - xã hội và các giải pháp chỉ đạo, điều hành về chính sách tài chính, tiền tệ, tín dụng, tỷ giá... để đáp ứng nhu cầu thông tin của người dân, doanh nghiệp, qua đó củng cố lòng tin, tạo sự đồng thuận trong xã hội cùng chia sẻ khó khăn, đồng tâm hiệp lực kiềm chế lạm phát nhằm ổn định vĩ mô và phát triển kinh tế đất nước.

Thực hiện đồng bộ, kiên quyết 8 nhóm giải pháp trên, đến nay chúng ta đã đạt được kết quả bước đầu quan trọng, lạm phát đã từng bước được kiềm chế và kinh tế vĩ mô đã ổn định: Tốc độ tăng giá giảm dần, nếu như những tháng đầu năm chỉ số giá tiêu dùng tăng ở mức trên 2% thì từ tháng 7 tốc độ tăng giá đã giảm dần xuống 1,13%, tháng 8: 1,56%, tháng 9: 0,18%; nhập siêu giảm dần từ mức 62,4% kim ngạch xuất khẩu trong quý I xuống 32,5% và ước cả năm, nhập siêu ở mức 29% kim ngạch xuất khẩu (tương đương năm 2007); Cán cân thanh toán quốc tế được bảo đảm và thặng dư. Trong điều kiện lạm phát cao, tăng trưởng kinh tế năm 2008 ước đạt 6,5% - 7% là một thành công, thể hiện sự phối hợp hài hòa trong việc vừa ưu tiên kiềm chế lạm phát vừa giữ được mức tăng trưởng hợp lý.

Để tiếp tục duy trì, phát huy kết quả đã đạt được, cần xác định rõ ràng, những kết quả đạt được mới là bước đầu; tình hình kinh tế từ nay đến hết năm 2008 và năm 2009 còn rất nhiều khó khăn, biến động khó lường, nhiều tình huống, thách thức mới đã và đang xuất hiện do cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu chưa lường hết được mức độ nặng nề và lan rộng dẫn đến nguy cơ suy thoái kinh tế của nhiều quốc gia. Kinh tế trong nước tuy đạt được một số kết quả tích cực nhưng tiềm ẩn nhiều khó khăn: thể chế, năng lực, trình độ sản xuất, kinh nghiệm hội nhập... đều ở mức thấp. Do vậy, cần tiếp tục thực hiện 8 nhóm giải pháp và chủ động nắm chắc tình hình, linh hoạt trong điều hành để thực hiện mục tiêu tổng quát là: "Tiếp tục ưu tiên kiềm chế lạm phát, chủ động hạn chế tác động tiêu cực của khủng hoảng tài chính và suy thoái kinh tế toàn cầu, bảo đảm ổn định kinh tế vĩ mô; chăm lo tốt hơn an sinh xã hội; duy trì tăng trưởng hợp lý, bền vững; giữ vững ổn định chính trị, bảo đảm quốc phòng, an ninh và trật tự an toàn xã hội; tạo điều kiện thực hiện thắng lợi Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội 5 năm 2006 - 2010".

Những khó khăn trong giai đoạn hiện nay là một thử thách lớn đối với nền kinh tế nước ta, nhưng với sự lãnh đạo sáng suốt của Đảng, ý chí thống nhất và sự đoàn kết quyết tâm của cả hệ thống chính trị, sự điều hành sáng tạo và quyết liệt của Chính phủ, sự ủng hộ của toàn dân, nhất định chúng ta sẽ vượt qua và đưa đất nước tiếp tục phát triển nhanh, bền vững(**).

Chú thích

** Bài đã đăng trên Tạp chí *Cộng sản*, số 783/2008.